

Luaithreach Angela

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuirisc faoi leabhar Frank McCourt atá aistriithe anois go Gaeilge. An dtuigeann tú na focail seo a bheidh sa tuairisc?

aistriúchán	Aire Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta	spreagadh
tairbhe	iomráiteach	cáil
teanga dhúchais	cloígh le	príomhchathair

Ceist 2

Anois féach ar an tuairisc agus freagair na ceisteanna thíos.

1. Cad a dúirt An tAire Jimmy Deenihan faoin leabhar?
2. Cathain a foilsíodh an leabhar *Angela's Ashes* den chéad uair?
3. An bhfuil sé ar fáil i mórán teangacha eile?
4. Cén áit i Luimneach inar seoladh an leabhar *Luaithreach Angela*?
5. Cén fhad a thóg sé ar Phádraig Breathnach an leabhar a aistriú?
6. Cén áit a mbeidh seoladh eile de *Luaithreach Angela* ar an gcúigiú lá déag den mhí seo chugainn?

Ceist 3

(a) Féach ar an abairt thíos:

'...*chloígh mé* chomh cruinn sin le. . .'

An féidir leat na habairtí seo a chríochnú? Beidh ort na focail idir lúibíní a athrú.

1. _____ siad an teach cé go raibh sé costasach go leor.
(ceannaigh)
2. Chuaigh Máire ar saoire sa Spáinn agus _____ sí in árasán deas cois farraige. (fan)
3. Nuair a bhí Seán ag ullmhú an dinnéir, _____ sé a mhéar le scian. (gearr)
4. Fuair Síle bronntanas deas don Nollaig ach _____ sí ar Phól é.
(bronn)
5. _____ Seán an teach mar bhí cuairteoirí ag teacht. (glan)

Ceist 3 (b) Féach ar an abairt thíos:

'...Dúirt sé go raibh cáil ar an...'

Cuir na briathra neamhrialta thíos san aimsir chaite:

abair, beir, bí, clois, déan, faigh, feic, ith, tabhair, tar, téigh

Ceist 4 Féach ar na focail ón téacs atá sa cholún ar chlé. An féidir leat féin agus an duine in aice leat focail a bhfuil malairt brí acu a chur sa cholún ar dheis. Tá ceann amháin déanta duit.

1	spreagadh	a	lagmhisneach
2	níos mó	b	
3	thar lear	c	
4	iomráiteach	d	
5	mórán	e	
6	cruinn	f	
7	gan mhoill	g	
8	seo chugainn	h	

Anois cuirigí na focail ón cholún ar chlé in abairtí lena mbrí a léiriú,

Ceist 5 '...ar an chúigiú (gcúigiú) lá déag den mhí...'

An féidir leat do bhreithlá a scríobh amach i gceart i nGaeilge? Féach ar an struchtúr seo thíos:

27 Meitheamh 1977:

Rugadh mé ar an seachtú lá is fiche de mhí an Mheithimh sa bhliain naoi déag seachtó seacht.

Scríobh abairt cosúil leis an abairt thuas faoi do bhreithlá féin anois.

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat nó le do ghrúpa:

Cé acu ab fhearr leat – scannán a fheiceáil nó leabhar a léamh? Cén fáth?

Is minic a deirtear nach mbíonn scannáin atá bunaithe ar leabhair chomh maith leis na leabhair ar chor ar bith? Cad a cheapann tú faoi seo?

Cén fáth nach léann daoine óga go leor sa lá atá inniu ann, dar leat?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Tá an cheist seo le déanamh sula seinntear an tuairisc.

aistriúchán	<i>translation</i>
Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta	<i>Minister of Arts, Heritage and Gaeltacht</i>
spreagadh	<i>inspiration</i>
tairbhe	<i>benefit</i>
iomráiteach	<i>high-profile</i>
cáil	<i>fame</i>
teanga dhúchais	<i>native language</i>
cloígh le	<i>conform to</i>
príomhchathair	<i>capital city</i>

Ceist 2

1. Dúirt an tAire go raibh súil aige go dtabharfadh an leabhar spreagadh do níos mó daoine an teanga a fhoghlaim agus gur shíl sé go mbainfeadh go leor scoláirí Gaeilge, anseo agus thar lear, tairbhe as.
2. Ba i 1996 a foilsíodh an leabhar
3. Tá sé ar fáil i mbreis is fiche teanga.
4. Seoladh an leabhar i seanscoil Frank McCourt, áit a bhfuil Músaem Frank McCourt lonnaithe anois.
5. Dhá bhliain a thug sé ar an scríbhneoir Pádraig Breathnach é a aistriú.
6. Beidh seoladh eile den leagan Gaeilge *Luaithreach Angela* ag ócáid mhór i Nua-Eabhrac ar an chúigiú lá déag den mhí seo chugainn.

Ceist 3 (a)

1. cheannaigh
2. d'fhan
3. ghearr
4. bhronn
5. ghlan

Ceist 3 (b)

Abair: dúirt / ní dúirt

Beir: rug / níor rug

Bí: bhí / ní raibh

Clois: chuala / níor chuala

Déan: rinne / ní dhearna

Faigh: fuair / ní bhfuair

Feic: chonaic / ní fhaca

Ith: d'ith / níor ith

Tabhair: thug / níor thug

Tar: tháinig / níor tháinig

Téigh: chuaigh / ní dheachaigh

VIFAX 11 Deireadh Fómhair 2011
Bunleibhéal

Ceist 4

1	spreagadh	a	lagmhisneach
2	níos mó	b	níos lú
3	thar lear	c	sa bhaile
4	iomráiteach	d	gan cháil
5	mórán	e	beagán
6	cruinn	f	míchruinn
7	gan mhoill	g	níos déanaí
8	seo chugainn	h	seo caite

Ceist 5

Bí cinnte go bhfuil gach duine in ann an dáta a rugadh iad a scríobh go beacht.

Ceist 6

Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Tá an chéad aistriúchán Gaeilge den leabhar *Angela's Ashes*, is é sin *Luaithreach Angela*, seolta go hoifigiúil ag an Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta, Jimmy Deenihan. Dúirt an tAire go raibh súil aige go dtabharfadh an leabhar spreagadh do níos mó daoine an teanga a fhoghlaim agus gur shíl sé go mbainfeadh go leor scoláirí Gaeilge, anseo agus thar lear, tairbhe as. Is é an scríbhneoir Pádraig Breathnach a d'aistrigh an leabhar.

Caoimhe Ni Chonchoille

Seo an scannán *Angela's Ashes* a bunaíodh ar leabhar iomráiteach Frank McCourt, a tharraing cáil ar chathair Luimnigh agus a chuir síos ar shaol an údair agus ar shaol na cathrach sin ag an am.

Ba i 1996 a foilsíodh an leabhar agus cuireadh leaganacha de ar fáil i mbreis is fiche teanga ó shin. Ach ní raibh leagan Gaeilge ar bith ar fáil go dtí anois.

Is i seanscoil Frank McCourt, áit a bhfuil Músaem Frank McCourt lonnaithe anois a sheol an tAire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta Jimmy Deenihan 'Luaitreach Angela'. Dúirt sé go raibh cáil ar an leabhar fríd an domhan uileⁱ agus gur maith an rud é go raibh sé ar fáil inár dteanga dhúchaisⁱⁱ anois. Dhá bhliain a thug sé ar an scríbhneoir Pádraig Breathnach é a aistriú.

Padraic Breathnach, Scríbhneoir

"Tá an leagan Gaeilge anois mar ghluais don leabhar i mBéarla agus daoine nach bhfuil mórán Gaeilge acu, níl aon leithscéal acu nach mbeidís in ann an rud a léamh nó píosáí de sa Ghaeilgeⁱⁱⁱ ar aon nós mar féadfaidh siad an leagan Béarla a bheith acu agus chloígh mé chomh cruinn sin i dtaca le struchtúr an ruda".

Caoimhe Ni Chonchoille

Tá an leabhar le fáil sa Siopa^{iv} Leabhar ar Shráid Fhearchair sa phríomhchathair faoi láthair agus tá súil go mbeidh sé i siopaí leabhar eile gan mhoill. Tá cúig bliana déag caite ó seoladh an leabhar *Angela's Ashes* i Nua-Eabhrac den chéad uair. Beidh seoladh eile den leagan Gaeilge *Luaithreach Angela* ag ócáid mhór sa chathair chéanna ar an chúigiú lá déag den mhí seo chugainn. Caoimhe Ní Chonchoille, Nuacht TG4 i Luimneach

ⁱ uilig a deirtear

ⁱⁱ dúchais a deirtear

ⁱⁱⁱ sa nGaeilge a deirtear

^{iv} sa tSiopa a deirtear